NLAB

A kis játékos

Kosárlabda-mese barátságról, tanulásról és felelősségről

Magyar kiadás · 2026. október 27.

I

A rajz

Hajnali öt óra volt egy tornacsarnokban, amely nem érdemelt nevet.

A zsűriasztal mögötti óra 2:42-n állt meg. Az egyik palánk kicsit a fal felé dőlt. Az egész épület gumipadló- és kávészagú volt, olyan kávéé, amely néhány órával korábban még forró volt.

Az éjszaka nagy részét ébren töltöttem, és az első meccsünk jegyzeteit írtam újra. Huszonhárom ponttal kaptunk ki. A jegyzeteim a térkihasználásunkat, a döntéseinket és a hozzáállásunkat hibáztatták, ebben a sorrendben. Minden változat részletesebb lett. Egyik sem magyarázta meg, miért nem nézett rám Mara már a félidő előtt sem.

A hang egészen közel, a könyököm mellől szólalt meg, és egy pillanatra összerezzentem.

– Le tudnál rajzolni nekem egy játékost, aki éppen tanul?

Felnéztem.

A zsűriasztal szélénél egy fiú állt. Talán tizenkét éves lehetett. Nem volt rajta tornaszám, sem klubszín. A lábánál egy kis, kopott táska állt. Az egyik cipzárjába zöld szalag volt kötve. Teljesen mozdulatlanul állt.

A fiú várt.

– Kosárlabdázót?

– Ha az segít.

Megfordítottam az egyik jegyzőkönyvemet, és lerajzoltam egy játékost labdával a kezében. Az alak egyenesen állt, egyensúlyban és készen.

A fiú alaposan megnézte.

– Ez egy játékos, aki vár.

Újra megnéztem. Igaza volt. A játékos sípszóra várt, utasításra vagy engedélyre, hogy elkezdhesse.

Másodszor is próbálkoztam. Behajlítottam a térdét, két kézbe adtam a labdát, és úgy rajzoltam meg a szemét, hogy egy képzeletbeli palánk felé nézzen.

– Ez egy játékos, aki tudja, mit kell csinálnia – mondta a fiú.

– Hát nem ezért tanulunk?

– Utána talán.

Harmadszor is megpróbáltam. Ez a játékos keményen pattogtatott, lehajtott fejjel, összeszorított állkapoccsal, mintha a labda bármelyik pillanatban megszökhetne.

A fiú megrázta a fejét.
– Nem úgy néz ki, mint aki szereti.

– Szeretni kell valamit ahhoz, hogy megtanuld?

Az ujjai megtalálták a zöld szalagot a táskáján. Sokáig tartott, mire válaszolt.

– Nem tudom. Ez az egyik, amit kideríteni jöttem.

Letettem a ceruzát.
– Akkor rajzold le te.

– Nem tudom. Ezért kértelek téged.

Vannak gyerekek, akik elszégyellik magukat, ha egy felnőtt türelmetlen lesz. Mások megijednek. Ez a fiú egyszerűen kivárta, hogy elmúljon a türelmetlenségem.

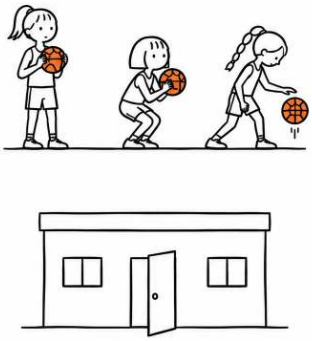
Megpróbáltam egy lábat, amely fél másodperccel később érkezik, egy kezet, amely egy ismeretlen passz felé nyúl. A papíron ügyetlenségnek látszott. Amikor kijavítottam, eltűnt belőle a tanulás érzése.

Végül rajzoltam négy falat, egy tetőt, két magas ablakot és egy résnyire nyitva hagyott ajtót.

– Tessék – mondtam. – A játékos, aki tanul, odabent van.

A fiú közelebb hajolt. A válla kicsit leereszkedett.

– Igen – mondta. – Odabent bőven van hely a tanulásra.

Odabent volt hely a tanulásra.

Leült a földre a zsűriasztal mellé.

– Nem a csapatoddal kellene lenned? – kérdeztem.

– A tiéd hol van?

A város túlsó végén a játékosaink egy olcsó szállodában aludtak, és bíztak benne, hogy tudni fogom, mit kell tenni, amikor felébrednek. A meccsjegyzeteimet lefordítottam.

– Rajta van a neved valamilyen listán? – kérdeztem. – Egy csapat, egy szám?

– Nincs.

Úgy mondta, ahogy más gyerekek a nevüket mondják.

Kihúztam a széket a sajátom mellett. Először felemelte a táskáját, óvatosan, hogy a csatja ne karcolja meg a padlót, és leült mellém.

Az elromlott óra még mindig 2:42-t mutatott.

Így ismertem meg a szám nélküli fiút.

II

A három palánk

A fiú még mindig ott volt, amikor megérkeztek a takarítók.

Felmosókkal és gurulós kukákkal mozogtak körülötte. Felemelte a lábát, amikor szükségük volt az alatta lévő padlóra, és visszatette, amikor továbbhaladtak. Az egyikük megkérdezte, kié. Azt felelte: „Ma senkié” – és a nő ezt egy tornán láthatóan teljesen észszerű válasznak találta.

– Akkor miért vagy itt? – kérdeztem, amikor elment.

– Látni akartam, hogyan tanulnak az igazi játékosok.

– Jobb akarsz lenni?

– Gondoltam, segíthet.

A pályák felé nézett. A legtöbbön még nem égtek a lámpák.

– Neked van saját pályád? – kérdezte.

Eszembe jutottak a pályák, amelyeket egy ideig kölcsönkértem, béreltem, megpróbáltam kibérelni, és ahonnan elküldtek.
– Sajátom nincs.

– Nekem van.

Apránként összeállt a pályája abból, amit mesélt. Kint volt, egy garázssor mögött, betonból, az egyik oldalán kerítéssel, és egy utcai lámpával, amely télen túl későn gyulladt fel. Se nem volt nagy, se nem kicsi. Egy repedés futott át a vonalakon. A bal sarokban összegyűlt az esővíz.

Minden repedést ismert.

A közepén egyetlen fémoszlop állt. Három kar ágazott ki belőle, mindegyiken egy palánk és egy gyűrű, és mindegyik a pálya egy másik széle felé nézett.

– Ki épít ilyen pályát?

– Valaki, akinek csak egy oszlopra volt pénze.

Bármelyik palánktól nézve félpálya volt. De ha egy másik palánkot akartál támadni, nem mehettél a rövidebb úton. Az egyik palánk alól kellett indulni, hosszú úton megkerülni az oszlopot, el a középső, harmadik palánk mellett, és kifutni a túlsó felé. Akkor lett a félpályából egész pálya.

Az első palánkot megviselte az idő, de egyenes volt. A csupasz fémgyűrűn egyáltalán nem volt háló.

– Azt a labdaelkapáshoz használom – mondta. – Minden szögből a palánkra dobom a labdát. Háló nélkül a gyűrű alól is a palánkra tudom dobni. Csak az elkapás számít.

A második palánk ferdén állt, a gyűrűjét az egyik oldalon lehúzták. Egy régi háló lógott egyenetlenül a görbe karikáról.

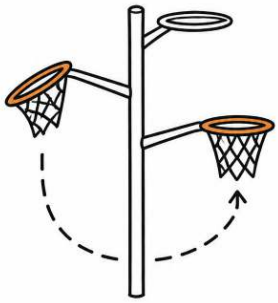
– Az sosem úgy adja vissza a labdát, ahogy várod. Ott a palánk és én játszunk egy az egy ellen. Aki előbb ér tízig. – Majdnem elnevette magát. – Többnyire ő nyer.

– Miért nem egyenesíted ki a gyűrűt?

– Azon tanulok a legtöbbet.

A harmadik palánkot rendben tartották: a palánk egyenes, a gyűrű kerek és vízszintes, a háló minden szeme ép.

– Azt tökéletesen tartom, hogy ne felejtsem el, milyen érzés a tökéletes.

A hosszú kerülővel egész pálya lett belőle.

Az ujjai megtalálták a zöld szalagot a táskáján.

– Más is használja azt? – kérdeztem.

– Valaki kisebb. Általában előbb ér oda, mint én.

Az ujjai a szalagon maradtak. Vártam, hogy mondjon még valamit, de a pályán lévő repedésről kezdett mesélni.

– Ki tanított meg erre az egészre?

– A palánkok.

– A palánkok nem tudnak tanítani.

– Akkor miért állítod mindig melléjük a játékosaidat?

Elővettem a jegyzetfüzetemet. Ő a ceruzát nézte.

– Leírod, amit mondtam?

– Lehet.

– És ki is próbálod?

Elgondolkodva néztem a füzeten túl a pályára.

Elmesélte, hogy minden reggel, mielőtt gyakorolna, körbejárja a pályáját. Meglazult köveket keres, új repedéseket és gazt, amely a vonalak között nő ki.

– Ha a gazt kicsi korában húzod ki, a gyökere is kijön vele – mondta. – Ha várasz, letörik és visszanő. Egy idő után azt hiszed, oda tartozik.

– Előfordul, hogy kihagyod a reggeli ellenőrzést?

– Néha.

Ez a válasz megnyugtatott. Már kezdtem azon tűnődni, elfelejt-e valaha bármit is.

– Mi történik, ha kihagysz egy napot?

– A pálya másnap is ott van.

– A pálya mindig vár rád – mondta. – Ez az egyik oka annak, hogy legyen az embernek.

Az egyik takarító széles felmosót tolt el közöttünk, és letörölte a lábnyomainkat a lakkozott parkettáról.

III

Hol vagy mikor

Hatkor kezdtek megérkezni az első csapatok.

Ajtók nyíltak. Táskák csapódtak a padlóra. Labdák szöktek ki a kocsikból, és visszahívták őket. Edzők vágtak át a csarnokon kávéval és magabiztossággal.

A fiú egy lányt figyelt, aki az apjával bevágást gyakorolt. A szárnyról futott a palánk felé. A passz a mögötte lévő falnak csapódott.

– Még egyszer – mondta az apja.

Gyorsabban futott. A második passz a vállát találta el.

– Rossz helyen vagy.

A fiú rám nézett.
– Tényleg?

– A passznak a gyűrűnél kell elérnie őt.

– Tudom. De az a baj, hogy hol éri el, vagy hogy mikor?

– Tessék?

– Hogy ő hova megy. Hogy a labda mikor indul.

A lány a jó helyre ért, de a labda utána érkezett. Az apja kijavította az útvonalát. Ugyanazt az útvonalat még gondosabban futotta le. A passz megint késett.

– Mikor – mondtam.

A fiú bólintott.

Odamentem, mielőtt eldöntöttem volna.
– Kipróbálhatok valamit?

Az apa a pólómra nézett, aztán a labdára a kezében.
– Tessék.

Megkértem a lányt, hogy fusson ugyanolyan bevágást. Ezúttal azt mondtam az apjának, hogy abban a pillanatban engedje el a labdát, amikor a lány átlépi a hárompontos vonalat. A passz a palánk alatt találta meg a kezét.

Az arca nem ünnepelte a sikert. Felismerte.

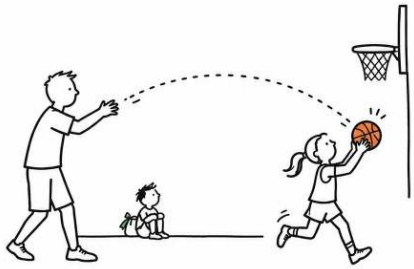
Az apa azt mondta:
– Pont ezt mondom neki.

A lány fogta a labdát.
– Te azt mondtad, hova fussak.

Az apa kinyitotta a száját, aztán a vonalra nézett, amelyet a lány átlépett.

– Megcsinálhatjuk még egyszer? – kérdezte tőlem.

A következő bevágásnál korábban engedte el a labdát. A lány a palánk alatt kapta el, és visszavitte neki.

Ezúttal a passz megtalálta a kezét.

Visszamentem a zsűriasztalhoz.

– Nem ezt mondta neki – mondta a fiú.

– Nem.

– Miért hitte, hogy igen?

– Mert a felnőttek gyakran arra az utasításra emlékeznek, amelyet adni akartak, nem arra, amelyet valóban adtak.

– Az edzők is ezt csinálják?

– Főleg az edzők.

Mögöttünk az apa megkérdezte: „Ez jobb volt?” Ezúttal megvárta a lány válaszát.

Ezután a fiú figyelmesebben nézett rám.

– A tegnapi meccsünkön – mondtam – folyton arra figyeltünk, hogy *hol*. Lehet, hogy az igazi kérdés az volt, hogy *mikor*.

– Lehet.

– Nem hangzol meggyőzöttnek.

– Nem láttam a meccset.

Aznap reggel ő volt az első, aki nem akart véleményt mondani róla.

Visszafordítottam a jegyzeteimet. A TÉRKIHASZNÁLÁS mellé odaírtam: IDŐZÍTÉS.

Ez volt az első őszinte jegyzetem az egész éjszaka alatt.

IV

A trófeaterem

A torna igazgatója fél hétkor talált ránk.

Mikrofonos fejhallgatót viselt, pedig senki sem beszélt bele. Ránézett a fiúra, aztán a csíptetős táblájára.

– Név? Csapat? Szám?

A fiúnak egyik sem volt meg a három közül.

– Gyerekek akkreditáció nélkül nem ülhetnek a zsűriasztal mellett – mondta az igazgató.

– Akkor hol ülhet? – kérdeztem.

Az igazgató egy folyosó felé mutatott.
– Bárhol, csak itt nem.

Így hát elindultunk.

A folyosó egy üvegfalú teremben végződött, ahol a korábbi tornák trófeáit állították ki. A polcok tele voltak kupákkal. A maradék helyet fényképek borították. Minden fényképen egy győztes edző állt középen.

Bent egy férfi egyenes sorokba rakta az érmeket.

– Korán jöttek – mondta. – Helyes. A győztesek korán jönnek.

Felismert, és a vereségünkről kérdezett. Mielőtt válaszolhattam volna, maga adta meg a magyarázatot.

– Nem akarták eléggé.

A fiú az érmekre nézett.
– Mennyi az eléggé?

A férfi elmosolyodott.
– Több, mint a másik csapat.

– Hogyan lehet látni az akarást?

– A győzelmen látszik.

– Akkor honnan tudja a meccs előtt?

A férfi abbahagyta az érmek igazgatását.

Megpróbáltam kisegíteni.
– Úgy érti, hogy a játékosoknak küzdeniük kell.

– Tudom, mit jelent küzdeni – mondta a fiú. – Azt nem tudom, hogyan bizonyítja a vereség, hogy valaki kevésbé akarta.

A férfi felvett egy aranyérmet, és felé nyújtotta.

– Ez bizonyítja.

– És az ezüst mit bizonyít?

– Hogy valaki második lett.

– Ők ezüstöt akartak?

– Senki sem akar ezüstöt.

– Akkor nem az akarás dönt.

A terem nagyon elcsendesedett ahhoz képest, hogy ennyi győzelem volt benne.

Nem nyúlt az éremért.

A férfi hozzám fordult.

– Önnel van?

– Nem – mondtam.

A válasz túl gyorsan jött. A fiú rám nézett, aztán az éremre.

A férfi folytatta a sorait.

– Helyes. Az ilyen kérdések ragályosak.

Kijöttünk a trófeateremből.

A folyosón a fiú azt kérdezte:

– Te ma nyerni akarsz?

– Nagyon.

– Akkor egy kicsit igaza volt?

– Egy kicsit.

– Melyik kicsiben?

Tovább gondolkodtam rajta, mint vártam.

– Az akarás számít. Csak éremmel nem lehet megmérni.

Bólintott. Aztán azt mondta:

– Mondhattad volna, hogy veled vagyok.

– Alig ismerlek.

– Ez igaz.

V

A videoszoba

A következő ajtó nyitva állt.

Bent hat edző nézte a tegnapi meccseket hat képernyőn. Mindegyiken fejhallgató volt. A képernyőkön a játékosokat körök, nyilak, szögek és színes jelölések borították.

Az egyik edző beintett.
– Kivágtunk pár részletet a meccsetekből.

Megmutatott egy támadást a második negyedből. Az irányítónk a szárnyon kapta meg a labdát, habozott, és visszapasszolta. Az edző kimerevítette a képet.

– Rossz döntés.

Piros címkét tett arra a pillanatra.

– Mit kellett volna csinálnia? – kérdezte a fiú.

– Megtámadni a rést.

– Nyitva volt a rés?

Az edző visszatekert három másodpercet.
– Ott.

– Már azelőtt nyitva volt, hogy elkapta a labdát.

– Pontosan. Túl lassú volt.

– Láthatta?

Az edző felnagyította a felülnézeti képet. A mennyezetről minden látszott.

– Ezt bárki látja.

A fiú a védőre mutatott, aki az irányítónk és a rés között állt.

– Mi átlátunk fölötte – mondta. – A te játékosod is?

– Látnia kellett volna.

– Megmutatta neki valaki, hova és hogyan nézzen?

Az edző nem válaszolt.

A fiú a képernyőn tartotta az ujját, azon a területen, amelyet a védő eltakart.
– Akkor lehet, hogy ez nem is hiba – mondta lassan. – Lehet, hogy még nem tudja, hogyan kell réseket keresni. Vagy tudja, de abból a szögből, ahol állt, ez a rés nem látszott.

A hüvelykujja körmével végigsimított a zöld szalagon.
– Én is mondtam valakinek, hogy meg kell látnia dolgokat, amelyeket még nem láthatott.

Az edző nem szólt semmit. A címkét pirosról sárgára változtatta. Kis változás volt, de észrevettem.

Láthatta?

Egy másik képernyőn számok mutatták az előző nap minden passzát, minden dobását, minden futását, minden hibáját: minden lépést, amelyet bárki megtett. A számok gyönyörűek voltak. Olyanná tették a meccseket, mintha mindig is tudták volna, mit jelentenek.

– Melyik szám segít neki ma? – kérdezte a fiú.

– Mind – mondta egy második edző.

– Nem viheti be mindet a pályára.

– Ezért vagyunk neki mi.

Ránéztem az irányítóm kimerevített képére. A félidőben tizenegy javítást kértem tőle. Fel tudtam sorolni őket. Arra nem emlékeztem, hogy ő mondott-e valamit.

– Elmondta neked, mit látott? – kérdezte tőlem a fiú.

– Nem.

– Megkérdezted?

– Nem.

Nem mondott többet. Felállt, és az ajtónál várt.

Mielőtt elmentem, elkértem a felvételt. Az edző elküldte a telefonomra, minden jelölés nélkül.

A folyosón néztem meg. Nyilak nélkül háromszor kellett megnéznem, mire megtaláltam a rést.

VI

A játékos, aki abbahagyta

A videoszobából visszafelé elhaladtunk az Ötös pálya mellett.

Egy meccs az utolsó percénél tartott. A zsűriasztalnál egy tizenhét év körüli, magas fiú ült, nyakában önkéntes-szalaggal. Fel sem nézve kezelte az órát. A jegyzőkönyv mellett vastag, puha, felgyűrődött borítójú füzet feküdt.

A fiú megállt.

– Nem nézi a meccset – mondta.

– Dolgozik.

– Azt sem nézi.

Megszólalt a duda. A csapatok kezet fogtak, a következő kettő elkezdett bemelegíteni. Az önkéntes a helyén maradt. Leültünk az asztala végéhez.

– Játszol? – kérdezte tőle a fiú.

– Régen.

– Miért hagytad abba?

– Az edző nem bízott bennem.

– Miért nem?

– Mert nem fejlődtem.

– Miért nem fejlődtél?

– Mert nem játszatott.

A kör bezárult. Sokszor hallottam már ennek a változatait, többnyire egy íróasztal biztonságos oldaláról.

A fiú a füzetre nézett.
– Mi van benne?

Az idősebb játékos felénk fordította. Oldalról oldalra, apró, gondos kézírással: dátumok, és minden dátum alatt mondatok. *Könyök befelé. Labda magasabban. Ne nézz a kispadra. Lásd a gyenge oldalt. Dobj magabiztosan. Lassíts. Gyorsabban.* Néhány sort áthúztak. Némelyik kétszer szerepelt.

– Minden, amit az edzőim mondtak nekem – mondta. – Négy év. Mindent leírtam, hogy ne felejtsem el.

– És elfelejtetted?

– Nem. Ez volt a baj. – Becsukta a füzetet. – A végén, valahányszor elkaptam a labdát, egyszerre volt az egész a fejemben. Negyven oldallal a fejedben nem lehet játszani.

– Tévedtek?

– Többnyire igazuk volt.

– Akkor mi volt a baj?

Elgondolkodott.
– Soha senki nem mondta meg, melyik mikor számít. És valahányszor kipróbáltam valamit magamtól, jött egy új oldal.

A fiú felém fordult.
– Te miattad hagyta már abba valaki?

Az idősebb játékos füzete ott feküdt közöttünk. Folyton a gyűrött borítóját néztem.

– Valószínűleg nem is egyszer – mondtam. – De egyben biztos vagyok. Egy fiú, aki nem tudott bal kézzel ziccert dobni. Jónak tartottam. Megkértem, hogy szombatonként jöjjön korábban, részben hogy megtanítsam, részben hogy lássam, eléggé akarja-e.

– Eljött? – kérdezte az idősebb játékos.

– Kétszer. A harmadik szombaton nem. Edzésre sem jött vissza többé.

– És mit mondtál magadnak?

– Hogy nem volt elég elszánt.

Egy darabig senki sem szólt.

A fiú közelebb húzta a székét az enyémhez. A széklábak halkan, panaszosan nyikordultak a padlón.

A fiú újra az idősebb játékos felé fordult.
– Mire emlékszel még?

Az idősebb játékos a padlót bámulta.

Végül azt mondta:
– Egyszer jött egy passz a sarokból. Odanézés nélkül kaptam el. Aki dobta, tudta, hol leszek. Senkinek egy szót sem kellett szólnia.

– El tudnál még kapni egy ilyet?

– Nem tudom.

Egy bemelegítő labda begurult az asztal alá. A fiú felvette. Figyelmeztetés nélkül odapasszolta – nem erősen, de kényelmetlenül. Az idősebb játékos a mellkasánál kapta el.

– Ez borzalmas passz volt – mondta.

– De elkaptad.

Az idősebb játékos a kezében lévő labdára nézett.

Egy lány a bemelegítők közül integetett érte. Nem gurította vissza. Felállt, és odapasszolta neki, egyenesen és gyorsan, a lány pedig lépéstörés nélkül kapta el.

Visszaült. Egy idő múlva betette a füzetet az asztal alatti táskájába, és behúzta a cipzárt.

A keze emlékezett.

Elmentünk, mielőtt a meccs elkezdődött.

A folyosón azt mondtam:

– Szólnod kellett volna neki a passz előtt.

– Akkor nem tudtam volna meg, hogy emlékszik-e a keze.

– Megijeszthetted volna.

A fiú összeráncolta a homlokát. Ez volt az első javításom, amelyet nem fogadott el könnyen.

– Működött – mondta.

– Most igen. Ezt nem tudtad, mielőtt dobtál.

Ezután csendben ment tovább, a saját kezét nézve. A következő ajtónál megvárta, hogy utolérjem.

VII

Tizennégy gyakorlat

Az épület másik végében huszonnégy másodpercenként megszólalt egy síp.

Követtük a Tizenkettes pályáig. Hét gyerek ment végig a gyakorlatokon, miközben egy edző bójákat rakott vissza, labdákat szedett össze, az órájára nézett, és újra sípolt.

Tizennégy gyakorlatot számoltunk, harmincöt sípszót, egyetlen kérdést sem, és vizet sem.

Amikor az edzés véget ért, az edző leült a fal mellé. Túl fáradtnak tűnt ahhoz, hogy kivegye a sípot a szájából.

– Milyen problémát oldott meg a hetedik gyakorlat? – kérdezte a fiú.

Az edző lehunyta a szemét.
– Melyik volt a hetedik?

– Két oszlop. Elkapás, pivotálás, passz.

– Azt mindig negyed nyolckor csináljuk.

– Ez a mikor. De mire való?

Az edző kinyitotta a szemét.

Arra számítottam, hogy védekezni kezd. Ehelyett azt mondta:
– Régen tudtam.

Elmesélte, hogy volt idő, amikor minden gyakorlatnak megvolt az oka. Az egyik arra tanította a játékosokat, hogy emeljék fel a fejüket és nézzenek körül, mielőtt a kezükre gondolnának. A másik a megállás utáni második lépésre. A harmadik választás elé állította őket a passz és a betörés között.

– Aztán a klub bevezetett egy tantervet – mondta. – Aztán értékeléseket. Aztán több korosztályt. A magyarázatok egyre rövidebbek lettek. Már nem maradt senki, akit meg lehetett volna kérdezni, ha valami nem működött.

– Minden nap ugyanazt csinálni – mondta a fiú. – Az jó?

– Régen jó volt. Így tanulták meg.

– És most?

– Most így szoktam le arról, hogy gondolkodjak rajta.

– Megcsinálhatjuk a hetediket? – kérdezte a fiú.

Az edző a kijárat felé nézett.

– Tíz perc múlva jön a következő csoportom.

– Akkor van időnk néhány ismétlésre.

Szemben álltak egymással. Elkapás, pivotálás, passz. Lassan.

Az ötödik ismétlésnél az edző azt mondta:

– A forgóláb maradjon a földön.

A hatodiknál:

– Nézd meg, hova passzolsz, mielőtt elkapod.

A hetediknél megállt.

– Erre való volt.

A nyolcadikhoz elvette a bóját, amely megmondta a fiúnak, merre forduljon.

– Most te választasz – mondta.

A fiú elkapta, leolvasta, hol áll az edző, és elpivotált tőle.

– Jobb – mondta az edző.

A nyolcadikhoz elvette a bóját.

Amikor a következő csoport bejött, a bóják még mindig egy kupacban voltak. Az edző leültette a gyerekeket, és megkérdezte, mit várnak ettől az edzéstől.

Senki sem tudta. Ő mégis megvárta a választ.

Amikor az ajtóhoz értünk, utánam szólt:
– A hétfői első gyakorlatod. Mire való?

Arra sem hagyott időt, hogy kinyissam a számat.

– Na mindegy, majd elmondod, amikor eljössz a következő tornára – mondta.

– Megkedveltem – mondta a fiú, amikor kifelé mentünk.

– Miért?

– Mert emlékezni akart.

– Fáradtnak látszott – mondtam.

A fiú visszanézett az üvegen át.

– Túl kemény voltam vele?

– Szerintem nem. Csak segítettél neki emlékezni.

Az üveg mögött az edző egy kislányt hallgatott, aki épp most tette fel a kezét.

VIII

Ugyanaz a cipő

Nyolcra megtelt a főfolyosó.

A játékosok egyforma táskákkal mentek pályáról pályára. Öt perc alatt több mint ötven fiú haladt el mellettünk. Sokan ugyanazt a cipőt hordták. Sokuk arcán ugyanaz a komoly kifejezés ült, amelyet a felnőttek akkor vesznek fel, amikor elfoglaltnak akarnak látszani.

Egy fejhallgatós nő irányította őket.

– Hármas pálya a Hetesre. Nyolcas pálya a Négyesre. Kék csapat fel az emeletre. Piros csapat át az úton.

– Hova mennek? – kérdezte a fiú.

– A következő meccsükre.

– És utána?

– A következőre.

– Mikor állnak meg?

– Amikor kikapnak.

Mellette egy játékosmegfigyelő állt egy tábla alatt, amelyen ez állt: TOVÁBB, GYORSABBAN. Felméréseket kínált, rangsorokat, helyeket utazó csapatokban, egyéni edzéseket, elittáborokat és egy programot, amely azt ígérte, hogy átugorhatsz egy évet a fejlődésben.

– Melyik évet? – kérdezte a fiú.

– A lassút – mondta a megfigyelő.

– Mi történik a lassú évben?

– Főleg alapok.

– Akkor miért akarnám átugrani?

A megfigyelő odaadott neki egy prospektust. A borítón egy játékos repült át a füstön egy palánk felé, amely sosem fért volna bele abba a fényképbe.

– És hova érkezem? – kérdezte a fiú.

– A következő szintre.

– Mi van ott?

– Az azutáni szint.

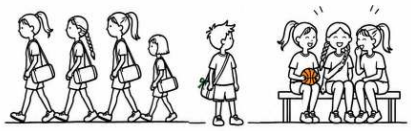
A fiú visszaadta a prospektust.

– Azt hiszem, gyalog megyek.

A megfigyelő már egy másik család felé fordult.

Mentünk tovább a tömegben. Az ajtók közelében egy csapat ült egy padon, és nevetett valamin, ami a reggelinél történt. Az egyik játékos középen állt, és azt utánozta, ahogy egy másik leejtett egy tálcát. A nevetésük láthatatlan, vidám kis buborékot vont köréjük.

A fiú túl sokáig nézte őket.

A fiú túl sokáig nézte őket.

– Nia is így nevet – mondta. – Ha elhibáz egy dobást vagy elveszíti a labdát, az egészet újra eljátssza, elölről.

Ekkor mondta ki először a nevét.

– Egyszer beesett a labdája a pocsolyába – mondta. – Odaadta nekem a táskáját, hogy tartsam, és a labdáért nyúlt. Lecsúszott a cipője, és az is beleesett. Így én tartottam a táskáját meg a labdáját, ő pedig a cipőjét halászta ki.

Majdnem elmosolyodott. A keze kinyílt, mintha még mindig azokat a dolgokat tartaná.

– Odamehetnél hozzájuk – mondtam, és a csapat felé biccentettem.

– Nem ismerem őket.

– Ez általában így van, mielőtt odamegy az ember.

– Már így is van elég játékosuk.

– A csapatokban általában van hely még egynek.

Megállt, és erősebben megmarkolta a táskája szíját. Lett volna még mondanivalóm, de annyiban hagytam.

– Leülsz velem, amíg megjönnek? – kérdeztem.

Bólintott.

Megtaláltuk a padot az öltözőm előtt. Helyet hagyott nekem, fel sem nézve.

IX

A kispad

A csapatom negyed kilenckor érkezett.

Az öltözőnk előtti padon találtak ránk. Tess odaadta a szobakulcsomat, amelyet a szálloda ajtajában hagytam. Mara megkérte a fiút, hogy tegye arrébb a táskáját, hogy leülhessen.

Összegyűjtöttem őket a videoszoba üres képernyője körül.

– Tegnap túl sok választ adtam nektek – mondtam. – Ma csak két kérdésem van.

Tess, a csapatkapitányunk, karba fonta a kezét.
– Tegnap tizenegy válaszod volt. Most a mieinket akarod?

– Igen.

Nem engedte le a karját.

Lejátszottam a jelölés nélküli felvételt az irányítónkkal a szárnyon.

– Mara, te mit láttál?

Mara rám nézett, hogy kiderítse, vizsga-e ez.

– A magasuk fent volt. Azt hittem, bezárul a rés.

– Mire lett volna szükséged?

– Korábbi passzra. Vagy hogy Liv később vágjon be. Egyszerre érkeztünk.

Hol és mikor.

Liv előrehajolt.
– Azt hittem, elkéstem.

– Korán voltál – mondta Mara.

Újra megnéztük. Ahogy különböző szögekből néztük, a döntések is különböző alakot öltöttek.

Húsz percig a játékosok többet beszéltek, mint én. A magyarázataik nagyon rendezetlenek voltak. Sokszor ellentmondtak önmaguknak, de a végén találtak egy problémát, amelyet a háromoldalnyi jegyzetem nem vett észre, pedig végig ott volt a szemünk előtt. A vége felé Tess azt mondta: „A

magasuk mindig kilép, amikor átfordítjuk a labdát a másik oldalra.” Aztán bosszúsnak látszott, hogy ezt kimondta.

Ekkor vette észre Mara a fiút.

– Ő velünk edz?

Ránéztem. Eszembe jutott a trófeaterem.

– Velem van – mondtam.

A fiú lesütötte a szemét.

– Tud játszani? – kérdezte Mara.

– Tudok – mondta.

– Jó. Kilencen vagyunk.

A pályán három a három ellen játszottunk egy palánkra. Mara azt javasolta, hogy egy kosár csak akkor számítson, ha mindhárman hozzáértek a labdához. A többiek beleegyeztek, hogy kipróbálják.

A fiú gyönyörűen mozgott labda nélkül. Egyensúlyban állt meg, korán meglátta a területet, és minden nehéz passzt elkapott.

De valahányszor megkapta a labdát, lefagyott.

Minden lehetőséget addig mérlegelt, amíg el nem tűnt.

– Passzold! – kiáltotta Mara.

Biztonsági passzt adott vissza oda, ahonnan a labda jött.

A következő támadás ugyanilyen volt. A rést meg tudta találni. A labdát átadni valaki másnak nehezebb volt.

Leállítottam a játékot.

– Mit látsz? – kérdeztem tőle.

– Sok mindent.

– Válassz egyet.

– És ha rossz?

– Akkor együtt kijavítjuk – mondta Mara.

– Még nem vagyok biztos benne.

– Láttad, hogy Liv elindul – mondtam. – Próbáld meg a passzt, amikor megy. Utána megnézzük, mi történt.

A következő támadásban a tetején kapta meg a labdát. Liv bevágott. Passzolt, de Liv védője már a passzsávban állt. Kiütötte a labdát.

– Még egyszer – mondta Liv.

Másodszorra a védő már rá sem nézett Livre. Biztos volt benne, hogy jön a passz.

Mara megállította a labdát.
– Nem téged véd. A passzodat védi. Te sosem mész a palánkra, úgyhogy nem kell miattad aggódnia.

A fiú úgy nézett a palánkra, mintha valaki közelebb tolta volna.

Liv a gyűrű alatti festett ívre mutatott.
– Ha két szemet tudsz belerajzolni, rád mosolyog. Ez Mosolyka. Próbálj eljutni hozzá. Kényszerítsd, hogy kilépjen rád.

Legközelebb betört: két lépés Mosolyka felé. Liv védője otthagyta Livet, hogy megállítsa őt. Passzolt. A labda futás közben találta meg Livet. Liv berakta a ziccert, és rámutatott. Tess elkapta a labdát a háló alatt, és kivitte a hárompontos vonalon túlra.

A fiú először mosolygott úgy, hogy nem próbálta elrejteni.

Kényszerítsd, hogy kilépjen rád.

Az utolsó néhány percben elhagytuk a szabályt, hogy mindhárman hozzáérjenek a labdához. Liv továbbra is megmutatta neki a kezét, amikor elindult. Ő továbbra is a passz megfelelő pillanatát kereste. Egyszer, amikor senki sem lépett ki rá, megtartotta a labdát, és ő maga dobott kosarat. Senki sem mondta neki, hogy tegye.

A következő passzával Tess megtalálta Marát az üres területen. A következő támadásban Tess visszakérte a labdát. Mara odaadta.

Amikor abbahagytuk, a fiú leült mellém, hogy újrakösse a cipőjét. Elhúztam a lábam az útjából. Megkötötte a csomót, és ott maradt.

X

A meccs

A félidőben tizenegy ponttal vesztésre álltunk.

A régi énem lépett be elsőként az öltözőbe. Hozta a statisztikai lapot, a korrekciókat, a párosításokat és egy beszédet arról, hogy sürget az idő. Készen állt arra, hogy minden csendet kitöltsön, mielőtt a játékosok egyáltalán meghallhatnák a saját gondolataikat.

Hagytam, hogy kint várjon.

– Időben vagy térben van a gondunk? – kérdeztem.

Mara válaszolt elsőként.
– Idő. Látjuk, de a labda akkor ér oda, amikor a segítség már visszaért.

– Min változtathatunk?

A játékosok vitatkoztak. Hanna több betörést akart: ha bejutunk a festékbe, a segítségnek korán kell döntenie. Tess azt akarta, hogy töltsük ki a sarkokat, hogy a segítségnek hosszabb utat kelljen megtennie, nekünk pedig legyen kihasználható területünk. Valaki kevesebb pattogtatást és több bevágást akart. Liv azt mondta, azért vágunk be, mert a figura ezt diktálja, nem azért, mert ott van a terület.

– Akkor hagyjátok abba, hogy a figurát próbáljátok lejátszani – mondtam.

A segédedzőm rám meredt.
– Az utolsó három edzésünket töltöttük vele.

– Akkor mit játszunk?

– Amit látunk – mondta Liv. – Amit adnak.

– Szóval a három edzés hiába volt?

– Nem – mondta Mara. – Azoknak köszönhetően tudjuk, mit nézünk.

A fiú a kispad végén ült egy tartalék bemelegítő pólóban. A torna szabályai nem engedték játszani. Minden támadást úgy követett, mintha benne lenne.

A harmadik negyedben gyorsabban hibáztunk. Mara egyenesen a segítők falába tört be. Liv túl korán vágott be. Hanna olyan területre passzolt, amelyet még senki sem választott.

Majdnem időt kértem.

Aztán elkezdtek alkalmazkodni.

A passzok korábban indultak. A bevágások vártak. A sarkok megteltek. Minden dobásnál mind az öten mentek a lepattanóért. Amikor megszereztük, mindenki futott, még Hanna is, aki utált futni. Egy kihagyott dobásból a lepattanó után egy extra passz és egy jobb dobás lett. A kispad elkezdte hangosan mondani, amit látott.

– Üres a sarok!

– Ott a segítség!

– Extra!

Hanna passza a harmadik sorban kötött ki.

– Még el sem indultam! – kiáltotta Liv.

Hanna bólintott, és visszafutott védekezni.

A negyedik negyed közepén Mara egy betörő játékos elé lépett, és megvetette a lábát. A játékos egyenesen belerohant. A sípszó Mara ellen szólt.

A játékvezető talán tizenhat éves volt. Az akció mögött állt.

Mara dühösen felé perdült. Felálltam.

– Szerintem ott voltál – mondtam neki. – A szünetben megkérdezzük. Játssz tovább.

Ő továbbra is a játékvezetőt bámulta.

– Ferde palánk – mondta a fiú a kispad végéről.

Mara ránézett, nem értette, mire gondol. Kifújta a levegőt, és visszafutott védekezni.

Két támadással később ugyanaz a játékos újra betört. Ezúttal Mara egy lépéssel korábban ott volt, szemből és mozdulatlanul, úgyhogy még az akció mögött álló játékvezető is láthatta. Ezúttal támadóhibát fújt.

A következő támadásban ő ért oda elsőként egy gazdátlan labdához. Amikor a lány, aki üldözte, megbotlott mellette, Mara lehajolt, és felsegítette.

Tíz másodperccel a vége előtt egy ponttal vesztésre álltunk.

Időt kértem.

A játékosok rám néztek.

– Mit láttok? – kérdeztem.

Senki sem válaszolt azonnal. Aztán a fiú előrehajolt.

– Amikor Mara felemeli a labdát, hova néz a magasuk?

– A labdára – mondta Liv. – Mindig a labdára.

Liv kivette a kezemből a filcet, és két pöttyöt tett a palánk alatti kis ívbe. Mosolygó arc lett belőle. A fiú visszamosolygott rá.

– Mosolyka – mondta Liv.

Öt kis kört rajzolt, szélesen elosztva: kettőt a sarkokba, kettőt a szárnyakra és egyet felülre. Aztán egy nyilat a résen át Mosolyka felé.

Mara rámutatott.
– Oda eljutok.

– És ha elém lépnek, hogy megállítsanak? – kérdezte Mara.

Liv visszahúzott egy vonalat a sarokba.
– Akkor itt vagyok.

A többiek föléhajoltak. Tess szélesebbre tolt egy kört. Hanna letörölt egy vonalat, amely keresztezte Mara útját. Liv a sarokba tette magát, és kétszer megkopogtatta a táblát.

Az ő figurájuk, a mi táblánkon.

– És ha kihagyjuk a dobást? – kérdezte a segédedzőm.

– Akkor kihagyjuk a dobást – mondta Mara.

Mara betört Mosolyka felé. A magasuk átsegített, hogy megállítsa. Liv szélesen maradt, és megmutatta a kezét a passzhoz, és a labda előbb ért oda hozzá, mint hogy a védő visszaérhetett volna.

Elkapta, megvetette a lábát, és dobott.

A labda körbefordult a gyűrűn, és kiperdült. Tess a lepattanóért nyúlt. A duda megszólalt, mielőtt újra feldobhatta volna.

Egy ponttal kikaptunk.

Néhány másodpercig senki sem mozdult.

Liv leült, és meglazította az egyik cipője fűzőjét. A keze kicsit remegett. Tess szó nélkül leült mellé.

Aztán Liv Marára mutatott.
– Ez volt a jó passz.

– Akkor is azt akartam, hogy bemenjen – tette hozzá.

– Én is – mondta Mara.

A fiú Livre nézett.

– Legközelebb?

– Legközelebb – mondta Liv.

A kézfogásnál az ellenfél edzője egy pillanattal tovább fogta a kezemet a szokásosnál.

– A félidőben változtattatok valamin – mondta. – Még mindig nem tudom, minket tett rosszabbá vagy titeket jobbá.

A fiú az öltözőfolyosó bejáratánál várt.

– Szerinted tanultunk valamit? – kérdeztem tőle.

– Akkor tudod meg, ha holnap is megvan.

XI

Munka a padló alatt

A meccs után a fiú visszaadta Marának a kölcsönkapott pólót. Egy labda begurult a legalsó lelátósor alá.

A fiú utánamászott. Hallottuk, ahogy kiabál a sötétből.

Az összecsukott ülések mögött keskeny kiszolgálótér volt, tele porral, régi ragasztószalaggal és sok szezon alatt elveszett tárgyakkal: egy piros zokni, két kulacs, egy síp, egy gyerekszemüveg és több tucat kosárlabda, amely puhává vált.

Megjelent a torna gondnoka egy kézi pumpával.

– Minden torna után – mondta – összeszedem, amit az épület elnyelt.

Minden labdát kipróbált. Némelyik tartotta a levegőt. Némelyik a szelepnél eresztett. Egy a varrás mentén felrepedt.

– Miért javítja meg őket? – kérdezte a fiú. – Fent vannak újak.

– Fent mindig azt hiszik, hogy vannak újak. Itt lent tudjuk, hány van.

Odaadta neki a pumpát.

Addig dolgozott, amíg az első labda kerek nem lett a keze alatt. Lassú munka volt. Semmi sem hasonlított benne fejlődésre vagy tanulásra.

– Ki látja, amikor ezt csinálja? – kérdezte.

– Általában senki.

– Akkor honnan tudják, hogy fontos?

– Nem tudják. Holnap pattogtatják a labdát.

Felpumpált még egyet.

Amíg pumpált, én egymásra raktam a levegőt tartó labdákat. A vállam kellemesen fájni kezdett. Fölöttünk folytatódtak a meccsek. Cipők csikorogtak. Sípok szóltak.

Holnap pattogtatják a labdát.

A gondnok lehajolt, és felvett valamit a porból. Egy zöld szalagot.

– A tiéd?

A fiú megtapogatta a táskája cipzárját. A csomó kioldódott, miközben mászott.

– Niáé – mondta.

Nem kötötte vissza. Kisimítva tartotta a tenyerén.

Niának hívják, mesélte. Nyolcéves, és a pályája közelében lakik. Esténként a tökéletes palánk alatt gyakorol, mert csak azt éri fel. Ő szedi neki a lepattanókat. Nia számolja a találatokat.

– Néha előbb ér oda, mint én, ráül a labdára, és vár rám. Azt mondja, így foglalja le.

Azt mondja, így foglalja le.

A szalagot a térdére tette.

– Ezt a hálóra kötötte, hogy mindenki tudja, melyik palánk az övé. Egyszer megkért, hogy nézzem meg egy dobását. Épp gazt húztam. Megvárta, amíg leteszem a kis kerti villát.

– Bement?

– Nem. Azt mondta, nem figyeltem rendesen.

Kicsit elmosolyodott, aztán újra kézbe vette a pumpát.

– Segítettem neki a lábával. Aztán a kezével. Néha ő kérte. Egy idő után már meg sem vártam, hogy kérje.

– És ő mit csinált?

– Néha kipróbálta. Néha fogta a labdát, amíg abba nem hagytam a beszédet. Azt hittem, figyel.

Azt akarta, hogy Nia megszeresse a játékot. Elkezdte eldönteni, milyennek kell lennie ennek a szeretetnek.

Aztán a nagyobb gyerekek elkezdtek vasárnap esténként átjárni. Hattól a másik két palánkon játszottak, amíg fel nem gyulladt az utcai lámpa.

– Amikor utoljára mentem, már velük játszott. Elvittem neki a kis labdáját. Integetett, de nem jött oda.

Megfordította a szalagot.

– Szóltam neki. Azt mondta, én is játszhatok. Azt mondtam neki, hogy még nem áll készen rájuk. Elveszítette a labdát, valahányszor a közelébe kerültek.

A pumpát a térdei közé szorította.

– Folyton mondtam neki, hova álljon. Azt mondta, hagyjam abba. Aztán elhibázott egy dobást, és én megint a lábáról beszéltem.

– Mit mondott?

– Hogy a tökéletes palánkot magamnak tartom. Letépte ezt a hálóról, és a kezembe tette. Azt mondta: „Tartsd csak meg a tökéletes palánkodat."

– Pedig te érte tartottad.

– Igen.

Fölöttünk valaki leejtett egy labdát. Hallgattuk, ahogy néhányszor pattan.

– Megkérdeztem, mikor akar gyakorolni. Azt mondta, gyakorolhat egyedül is.

Letette a pumpát.

– Az ő labdája még mindig a kezemben volt.

A gondnok fogta a felpumpált labdát, és egyszer lepattintotta. Itt lent hangosabban szólt.

– Ezért jöttem ide – mondta. – Hogy lássam, hogyan tanulnak a játékosok. És az edzők.

A gondnok visszaadta neki a labdát, és tovább ellenőrizte a szelepeket.

– Elvihetem ezt? – kérdezte.

– Igen. Hozd vissza, ha a szelep ereszteni kezd.

A fiú visszafűzte a szalagot a cipzárba, kétszer megkötötte, és szorosra húzta a csomót.

Felhordtuk a jó labdákat. Az utolsó fordulónál elvett egyet az én kupacomból. Lassan jöttünk fel, és egyikünk sem beszélt sokat.

XII

A visszapassz

Estére kiürült a tornacsarnok.

A csapatom visszament a szállodába. A gondnok soronként kapcsolta le a pályák lámpáit, a legtávolabbi végén kezdve. Valaki napközben megjavította a zsűriasztal mögötti órát. Öt óra tízet mutatott.

A fiú az órára nézett.

– Van még busz?

Megnéztem a menetrendet a telefonomon. Volt még egy.

– Holnap vasárnap van – mondta. – A nagyok hatkor jönnek.

Arra gondoltam, talán maradhatnánk az Egyes pályán, amíg a gondnoknak be nem kell zárnia.

– Nia ott lesz?

– Általában előbb ér oda, mint én.

Átvetette a táskája szíját a vállán. A megjavított labdát a másik hóna alatt tartotta.

Akkor találtunk ki, amikor az utolsó lámpasor is kialudt.

Kint csapatbuszok haladtak a parkoló túlsó szélén. Kinyitotta a táskáját. Benne egy kis labda volt és egy kézi kerti villa, hogy kihúzza a gazt a repedésekből. Az első rajzomat – a csarnokot a résnyire nyitott ajtóval – a kettő közé tette.

– Nem fejeztem be – mondtam.

– Pont ezért kell.

Aztán kioldotta a szalagot a cipzárról, és két ujjára tekerte.

– Visszakötöd a tökéletes palánkra?

– Neki adom. Kösse oda, ahol játszani akar.

A túloldali buszmegállóra mutatott. Együtt mentünk át.

– Még nem mondtam neki, hogy sajnálom – mondta.

Leültünk a váróban a padra. A labda a cipőjének dőlt. Az üvegben a tükörképünk ült mellettünk, kicsit sötétebben és kicsit távolabb.

A busz késett. Egyikünk sem panaszkodott.

Ültünk még egy kicsit. Az út túloldalán egymás után felgyulladtak egy pálya lámpái. Előrehajolt, hogy lássa, van-e ott valaki.

A busz késett. Egyikünk sem panaszkodott.

– Ha éjjel egy kis kivilágított pályát látsz – mondta –, nem fogod tudni, hogy az enyém-e.

– Nem.

Hüvelykujjával kisimította a szalagot.

– Nem tudom, meg fog-e várni.

Mellette maradtam. Az úton még nem volt semmi.

A busz kifordult a sarkon.

Felvette a labdát. A táskája után nyúltam, mielőtt eszembe jutott, hogy az az övé. Hagyta, hogy az ajtóig vigyem.

– Visszajössz? – kérdeztem.

– Nem tudom.

A válasz kicsi volt és egészen hétköznapi. Nem volt semmi hasznos, amit mondhattam volna.

Elvette a táskát. A legfelső lépcsőn megfordult, és felemelte a kezét. Én is felemeltem az enyémet.

Ablak melletti ülést választott, és a térdére tette a labdát. Ahogy a busz elindult, mindkét kezét az üveghez emelte, nyitott tenyérrel, úgy, ahogy Liv mutatta a kezét, mielőtt bevágott.

Visszaadtam a passzt.

Miután a busz elment, ott maradtam, amíg a megálló üvegén már csak a saját tükörképem maradt.

Egy ideig, valahányszor megfordítottam egy jegyzőkönyvet, egy hangot vártam a könyököm mellett.

Esténként, amikor elmegyek egy kivilágított pálya mellett, megállok. Egy fiút keresek, aki arra vár, hogy elmúljon valaki más türelmetlensége. Néha csak egy gondnok van ott, aki zár. Néha jóval előbb hallok egy labdát, mint hogy látnám, ki játszik.

Nem tudom, mit mondott Nia, amikor hazaért. Próbáltam elképzelni, de ha csak a történet egyik oldalát ismered, az nem segít.

Még mindig próbálom lerajzolni a játékost, aki tanul.

Minden változat befejezetlen. Mindegyiken egy kicsit jobban nyitva hagyom az ajtót.